

та внутрішнього боргу країни тощо. Проблему нестримного зростання цін, передусім у монополістичному середовищі України, регулює Міністерство економіки, що, спільно з Антимонопольним комітетом, визначають перелік регульованої продукції, до якої входять найважливіші види товарів народногосподарського значення.

Нині економіка України поступово стабілізується. Найвищий дохід населення у III кварталі 2017 року становив 495,7 млрд грн, що на 16,4% більше, ніж у III кварталі 2016 року [3]. У звіті про фінансову стабільність НБУ у грудні 2017 року були прописані такі наміри і цілі роботи :

- провадити щорічну оцінку стійкості банків (в т. ч. стрес-тестування);
- ввести коефіцієнт покриття ліквідності;
- покращити фінансову звітність;
- зобов'язати банки розробити програми розчистки балансів від проблемних кредитів.

У 2018 році за свідченням Національного банку України, очікується прискорення темпів зростання ВВП до понад 3% завдяки відновленню споживчого та інвестиційного попиту[4].

Одним з найголовніших елементів грошової системи є конвертованість національної грошової одиниці, тобто можливість легально обмінювати її на іноземну валюту без обмежень. Чим більше обмежень використовується в країні, тим менш конвертованою є її валюта. На жаль, національна валюта України на даний момент не має великої довіри серед населення. Побояючись девальвації гривні, люди обирають іноземну валюту, яка є більш сталою та урівноваженою.

Україні необхідне проведення реформи у валютній сфері. Потрібно здійснити продуктивну грошово-кредитну політику, яка допоможе забезпечити сталість національної валюти. Також оптимізація курсу національної валюти збільшить показники експорту України. Все це дозволить стабілізувати національну економіку. Створення високоефективної та стабільної грошової системи є однією з найважливіших цілей держави.

Список використаних джерел :

1. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Відп. ред. Г. Н. Климко. К.: Знання -Прес, 2004, - 615 с.
2. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] - <http://www.rada.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційне онлайн представництво Національного банку України [Електронний ресурс] - <https://bank.gov.ua/>

Савченко В.Ф., д.е.н., професор, заслужений економіст України
Долгополов М.Г., студент 5 курсу гр. МФПп-171
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ НА 2018 РІК

На сучасному етапі сільське господарство відіграє одну з провідних ролей у вітчизняній економіці.

Не дивлячись на цей статус, його представники також потребують державного сприяння. Протягом своєї історії практично всі країни світу з допомогою різних інструментів підтримували агровиробників, адже їх продукція є ключовим елементом продовольчої безпеки. Зважаючи на різні можливості великих і малих підприємств, обмеженість державних ресурсів та необхідність їх раціонального використання, доцільно зосередити свої зусилля на підтримці останніх, а також фермерських господарств, які набувають все більшої популярності серед населення.

Вітчизняна політика стимулювання агросектору останніми роками характеризується слабким фінансуванням та непрозорим розподілом ресурсів серед підприємств. Це зумовило введення обмежень для реципієнтів за їх минулорічним обсягом доходу менше 50 млн грн. Таким чином, підтримку будуть отримувати лише підприємства, які дійсно її потребують. Додатково були введені максимально можливі обсяги фінансування для окремого підприємства, тоді як у минулі роки деякі підприємства отримували більшість виділених коштів.

Програма розвитку 2018 року, порівняно з 2015, отримала в рази більше фінансування, а також зазнала певних структурних трансформацій (табл. 1).

**Структура фінансування державних програм розвитку сільського господарства
2015-2018 рр., млн грн**

Програма	2015	2016	2017	2018
Фінансова підтримка заходів шляхом здешевлення кредитів	291	280	300	66
Фінансова підтримка заходів у АПК	–	–	60	5
Витрати Аграрного фонду	40	88	167	181
Підтримка садівництва	–	–	75	–
Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	–	–	–	1 000
Підтримка тваринництва	40	30	170	4 000
Фінансова підтримка с. г. товаровиробників	–	–	4 774	945
Інші заходи:	155	198	274	329
в т.ч. наукові дослідження	86	99	125	132
Всього	526	596	5 820	6 658

Джерело: [3]

Хоча загальний обсяг фінансування збільшився, деякі підпрограми скоротились. Однією з таких стала підпрограма здешевлення кредитів. Відсоткові ставки в Україні одні з найвищих у світі, а тому дія такого заходу досить доцільна, проте через надмірну бюрократизацію процесу та обмеженість вибору банків-партнерів вона не стала популярною серед фермерів. Гарною альтернативою банківських позик повинні бути аграрні розписки, з допомогою яких знижуються ризики кредитування, оскільки заставою виступають майбутні врожаї, а враховуючи практичну відсутність заставного майна у малих фермерських господарств, аграрні розписки виступають однією з небагатьох можливостей залучення зовнішнього фінансування.

Негативним у новій програмі стала практична відсутність фінансування заходів у сільському господарстві, оскільки їх головною частиною є стимулювання створення фермерських об'єднань, участь в яких дуже важлива для невеликих компаній. Враховуючи практичну нереальність виходу окремого аграрія на міжнародний ринок, різного роду кооперація давала можливість фермерам, з допомогою синергетичного ефекту, вийти на новий рівень й продавати продукцію за вищою ціною.

Розвиток фермерських господарств – одне з пріоритетних завдань для уряду, оскільки вони наповнюють ринок ширшим асортиментом продукції порівняно з агрохолдингами. Також частина з них функціонує у віддалених районах України, що покращує ситуацію із зайнятістю населення цих територій.

Враховуючи розподіл експортних квот до країн ЄС, слід відзначити наявний потенціал їх виконання, по деяких позиціях саме представниками невеликих аграрних господарств. В програмі передбачена безповоротна допомога для: новостворених господарств (три роки від дати виникнення або п'ять років якщо діяльність ведеться в населених пунктах із високим рівнем безробіття), господарств із відокремленими садибами, а також тих, що функціонують у гірській місцевості.

Найбільше коштів буде направлено на стимулювання розвитку тваринництва, що очікувано, зважаючи на негативну тенденцію показників діяльності підгалузі в останні декілька років. Вагомим чинником цього заходу стала відміна спеціального режиму податку на додану вартість. Потреба розвитку галузі зумовлена ще й тим, що рівень споживання на одну особу молока, м'яса, риби значно нижчий науково обґрунтованих норм.

Задля покращення ситуації держава частково компенсує витрати на наступні заходи:

- закупівля для подальшого відтворення телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та племінних телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного і м'ясного напрямів продуктивності, племінних свинок та кнурців, племінних вівцематок, баранів, ярок;
- отримання банківського кредиту, залученого у національній валюті, для покриття витрат, пов'язаних із закупівлею молодняка сільгосптварин, обладнання для тваринницьких ферм і комплексів;
- будівництво та реконструкція тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів та створених на кооперативних засадах м'ясопереробних підприємств [2].

Беручи до уваги необхідність зниження сировинної спрямованості експорту, доцільно підтримувати сільгоспвиробників, продукція яких містить в собі вищий рівень доданої вартості. Сюди ж входять виробники сільськогосподарської техніки, на стимулювання продажу якої було направлено майже один мільярд гривень. Проте, враховуючи її технологічну відсталість, виділений обсяг коштів значно перевищує

реальну потребу, про що свідчить досвід минулого року, коли було використано менше 5% від запланованої суми. На нашу думку, доцільно поширити програму компенсації також і на іноземну техніку, адже саме їй віддають перевагу більшість аграріїв [1].

Важливу роль у аграрному секторі відіграють інноваційні технології, проте переважна частина українських підприємств значно відстали від сучасних тенденцій, лише деякі потужні агрохолдинги активно інвестують у наукові розробки. Хоча обсяги фінансування наукових досліджень з кожним роком збільшуються, інфляція повністю перебиває різницю. Досить складно залишатись конкурентоспроможним на міжнародних ринках виключно за рахунок родючості вітчизняних чорноземів. Необхідно суттєво покращити забезпечення аграрних наукових інститутів та лабораторій, адже створення власних можуть дозволити собі виключно великі компанії.

Отже, агросектор важливий для України, проте, задля уникнення надмірної залежності від продажу окремих культур, його необхідно максимально диверсифікувати, однозначно замістивши імпорتنу продукцію вітчизняною. В умовах відкритого ринку головним інструментом підтримки господарств виступають економічні стимули. Зважаючи на обмеженість ресурсів державного бюджету, необхідно розробляти та фінансувати тільки ті заходи, які вже зарекомендували себе у світовій практиці, та направлені на зростання врожайності і підвищення продуктивності тваринництва.

Список використаних джерел

1. Державна підтримка підприємств АПК – 2018 [Електронний ресурс] / Баланс. – Режим доступу: <https://balance.ua/news/post/gospodderzhka-APK-2018>
2. Концепція державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року [Електронний ресурс] / Міністерство аграрної та продовольчої політики України. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/system/files/концепція%20%28зі%20змiнами%29.doc>
3. Радченко О.Д. Агробюджет-2018: реальна чи декларативна підтримка? [Електронний ресурс] / Growhow. – Режим доступу: <https://growhow.in.ua/agrobudzheta-2018-realna-chy-deklarativna-pidtrymka/>

Савченко В.Ф., д.е.н., проф., засл. економіст України,

Козлова В.В., магістр групи МТп-171

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У складному і багато в чому непередбачуваному економічному розвитку його обґрунтуванням повинна слугувати теорія. Розглянемо основні етапи її становлення у хронологічному порядку.

Меркантилісти у XIV-XVI ст. через збирання та класифікацію показників і подій визначали механізм нарощування багатства, формування торговельного балансу, розвитку експортоорієнтованих галузей.

В подальшому фізіократи вважали, що завданням науки виступає отримання закономірностей господарювання, які базуються на приватній власності, ініціативі та конкуренції, а єдиним джерелом багатства є землеробство.

Засновник класичної теорії А. Сміт національну економіку розглядав як сукупність окремих господарств. В основу її функціонування він поклав невтручання держави у господарську діяльність.

У XIX ст. отримали розвиток соціалістичні ідеї. А. де Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен та інші вчені піддавали критиці індустріалізацію, приватну власність, розробили теорії справедливого суспільства.

К. Маркс досліджував господарські процеси, що відбувалися у 1840-1870 рр., створив абстрактну модель економічної системи. Основні положення вчення він виклав у фундаментальній праці «Капітал».

У класичній книзі «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей» (1936 р.) Дж. Кейнс створив і обґрунтував концепцію державного регулювання національної економіки, що охоплювала процеси на макроекономічному рівні.

У 1950-1960 рр. загальноприйнятою стала теорія неокласичного синтезу, обґрунтована П. Самуельсоном, де поряд з макроекономічним було застосовано мікроекономічний аналіз.

Теоретичні дослідження продовжувалися і в подальшому. У формуванні теорій брали участь різні покоління вчених з розвинених країн світу. Українські економісти також були учасниками створення концепцій національного господарства [1, с. 12-13].

Доцільно проаналізувати сьогодення економічних вчень. Глобальний характер кризи 2008-2009 рр. призвів до необхідності пошуку варіантів розвитку макроекономічних явищ. Проте діючі фундаментальні теорії, на які людство спиралося при вирішенні практичних питань (неокласична, монетаризм, ортодоксальне кейнсіанство), не надали механізму передбачення майбутніх потрясінь.

За визначенням відомого вченого І. Валлерстайна, становище у першій половині XXI ст. набагато перевершує все, що відбувалося у XX ст., нестабільністю, складністю і водночас відкритістю [2, с. 26-30].